

ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ТА АНАЛІЗ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

© Трофимчук В.Я., 2014

Розглянуто динаміку реалізації продукції машинобудівної галузі України, а також наведено результати досліджень питомої ваги основних засобів у загальній вартості необоротних активів, їх структуру та частку амортизації в операційних витратах машинобудівних підприємств Львівської області. Крім цього, проаналізовано показники використання основних засобів.

Ключові слова: амортизація, амортизаційна політика підприємства, машинобудівні підприємства, необоротні активи, основні засоби.

V.Y. Trofomchuk

Lviv Polytechnic National University

ESTIMATION OF ACTIVITY AND ANALYSIS OF INCONVERTIBLE ASSETS OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES

© Trofomchuk V.Y., 2014

In the modern terms of manage an engineer is basis of economy of any state and plays a decision role creation of materially-technological base of economy. Producing capital goods for different industries of national economy, engineer provides complex mechanization and computer-aided manufacturing for different industries of national economy, engineer provides complex mechanization and computer-aided manufacturing, carrying out an important role the same in the acceleration of scientific and technical progress.

But for today, the problem of physical and moral wear of the fixed productive assets of machine-building enterprises appears especially sharply. The low level of the technical state of facilities of labour on many machine-building enterprises of Ukraine is predefined both objective by reasons, in particular by absence sufficient volumes financial resources and subjective, in particular by the presence of row of the unsolved scientific tasks related to development of effective mechanism of updating of the fixed assets of enterprises. Yes, having regard to the considerable scientific achievements, attained in this circle of researches the unsolved are remained by the questions of determination of critical limits of level wears of the fixed assets, the achievement of that brings to impossibility providing over of the proper recreation of productive process, making of criteria and methods of realization of the rational program of technical rearmament of enterprises and development of strategy of her financing and others like that.

Key words: depreciation, depreciation politics of enterprise, machine-building enterprises, inconvertible assets, fixed assets.

Постановка проблеми. Сьогодні машинобудування розглядається як найбільший комплекс, від діяльності якого залежить стан і якісний рівень виробничого апарату країни. Машинобудування є основою економічного потенціалу країни, від рівня ефективності діяльності підприємств якого залежить стан її соціально-економічного розвитку. Але недосконалість механізму управління власними фінансовими ресурсами за високої капіталомісткості зумовила критичні рівні стану

техніко-технологічної бази підприємств машинобудівної галузі, що вказує на те, що проблема відтворення основних засобів для представленої вибірки підприємств є надзвичайно гострою. Обмеженість фінансових ресурсів та необхідність забезпечення швидких темпів оновлення основних засобів за рахунок власних коштів підтверджують актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням оцінювання, аналізу ролі необоротних активів у розвитку машинобудівних підприємств певну увагу приділяють такі вітчизняні науковці, як О. Амоша, Я. Витвицький, О. Волков, М. Денисенко, А. Загородній, В. Козик, О. Кузьмін, П. Орлов, Й. Петрович, І. Скворцов, Ю. Стадницький, Н. Чухрай, І. Яремко. Однак системно питання методичних підходів до аналізу необоротних активів на достатньому рівні не висвітлено.

Цілі статті. Оцінити діяльність та проаналізувати необоротні активи машинобудівних підприємств.

Виклад основного матеріалу. Машинобудування – важлива галузь промисловості розвинених країн. Рівень розвитку машинобудування є одним із основних показників економічного розвитку країни та основним індикатором, що дає змогу оцінити її інноваційну систему. Визначальна роль цієї галузі в економіці оцінюється її суттєвим впливом на інші види господарської діяльності: якість та продуктивність технологічного обладнання, яке виступає як виробничий ресурс, зумовлює зростання продуктивності праці, обсягів виробництва та посилює конкурентоспроможність продукції. Сьогодні машинобудівний комплекс забезпечує близько 12,8 % ВВП країни. До його складу входять 365 промислових підприємств та 57 науково-дослідних організацій із загальною кількістю працюючих понад 233 тис. осіб [1].

Аналіз сучасного стану машинобудування в Україні за останні роки показав, що пік ефективності роботи підприємств галузі припадає на 2008 рік, коли показники рентабельності машинобудівних підприємств становили 2,9%. Проте протягом 2008–2009 рр. виробництво суттєво знизилось. Так, у 2009 році обсяг реалізованої продукції машинобудування скоротився порівняно із попереднім роком на 35 947,4 млн. грн. Від 2010 до 2012 р. спостерігається значне збільшення реалізованої продукції. Так, у 2010 році порівняно з 2009 роком обсяг реалізованої продукції збільшився на 30 515,5 млн. грн., у 2011 році порівняно з 2010 роком на 17 120, 5 млн. грн. та у 2012 році порівняно з попереднім роком – на 10 064,1 млн. грн. Тобто на кінець 2012 року фактично було відновлено стан машинобудівної галузі. Проте у 2013 році порівняно з попередніми роками спостерігається значне зменшення реалізованої продукції машинобудівної галузі України. Такі різкі коливання у діяльності підприємств зумовлені кризовими явищами, наслідки яких для підприємств машинобудування характеризуються зростанням простроченої кредиторської заборгованості, нестачею грошових ресурсів, порушенням економічної стійкості, спадом обсягів виробництва та продажу готової продукції. Результати спостережень наведено в табл. 1

Таблиця 1

Динаміка реалізації продукції машинобудівної галузі України за 2007–2013 рр., млн. грн.

Показники	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік
машинобудування, зокрема	98339,9	121780,4	85833,0	116348,5	133469	143533,1	117745,7
виробництво машин та устаткування	30100,4	37271,5	34245,7	39778,4	38474,2	38682,7	36130,3
виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	21216,5	25580,5	24504,7	27708,9	29079,6	30814,6	29935,5
виробництво транспортних засобів та устаткування	47023,0	58928,4	27082,6	48861,2	65915,2	74035,8	51679,9

Примітка: побудовано на основі даних Державного комітету статистики України [2]

Враховуючи економічне призначення продукції, яку виготовляють підприємства галузі, очевидним стає той факт, що виробничий процес машинобудівних підприємств є доволі фондомістким. Отже, для визначення загальної результативності діяльності підприємства важливим моментом є проведення ефективної амортизаційної політики. Головним завданням амортизаційної політики підприємств є досягнення ефективних процесів відтворення їх основного капіталу, які забезпечать швидкий оборот інвестованих коштів та ефективне усунення зносу засобів праці. Для визначення ефективності чинної амортизаційної політики підприємства діагностуємо умови функціонування машинобудівних підприємств Львівської області, а зокрема таких, як:

- ВАТ “Дрогобицький машинобудівний завод”;
- ВАТ “Дрогобицький завод автомобільних кранів”;
- ВАТ “Стрийський завод ковальсько-пресового обладнання”;
- ПАТ “Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод”;
- ПАТ “Львівський інструментальний завод”, ПАТ “Конвеєр”;
- ЗАТ “Науково-виробниче об’єднання “Термоприлад” ім. В. Лаха”.

Першочерговим етапом оцінювання є визначення питомої ваги основних засобів у загальній вартості необоротних активів. Результати проведеного аналізу наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Питома вага основних засобів у загальній вартості необоротних активів машинобудівних підприємств Львівської області за 2010–2013 рр., тис. грн.

Машинобудівні підприємства	Рік	Нематеріальні активи (первісна вартість)	Основні засоби (первісна вартість)	Незавершені капітальні інвестиції	Довгострокові капітальні інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	інші фінансові інвестиції	Відстрочені податкові активи	Інші необоротні активи	Разом	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ВАТ “Дрогобицький машинобудівний завод”	2010	3	43033	2837	-	71	-	-	45944	
	2011	3	41853	2754	-	71	-	-	44681	
	2012	3	42602	1305	-	71	-	-	43981	
	2013	3	42593	1294	-	71	-	-	43961	
	Структура, %									
	2010	0,006	93,66	6,17	-	0,15	-	-	-	100
	2011	0,007	93,67	6,16	-	0,16	-	-	-	100
	2012	0,007	96,86	2,97	-	0,16	-	-	-	100
	2013	0,007	96,89	2,94	-	0,16	-	-	-	100
	ВАТ “Дрогобицький завод автомобільних кранів”	2010	21	120659	8033	6526	-	-	-	135239
2011		21	124838	7079	6523	-	-	-	138461	
2012		2333	125951	6379	6522	-	-	-	141185	
2013		2342	127768	6107	6523	-	-	-	142740	
Структура, %										
2010		0,02	89,22	5,94	4,83	-	-	-	-	100
2011		0,02	90,16	5,11	4,71	-	-	-	-	100
2012		1,65	89,21	4,52	4,62	-	-	-	-	100
2013		1,64	89,51	4,28	4,57	-	-	-	-	100
ВАТ “Стрийський завод ковальсько-пресового обладнання”		2010	3	37336	386	-	-	-	7	37732
	2011	3	37155	386	-	-	-	7	37551	
	2012	3	36415	386	-	-	-	7	36811	
	2013	3	35920	0	-	-	-	7	35930	
	Структура, %									
	2010	0,008	98,95	1,02	-	-	-	0,02	-	100
	2011	0,008	98,95	1,03	-	-	-	0,02	-	100
	2012	0,008	98,92	1,05	-	-	-	0,02	-	100
	2013	0,008	99,97	0	-	-	-	0,02	-	100

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
ПАТ “Самбірський дослідно- експериментальний й машинобудівний завод”	2010	-	5366	-	-	-	-	-	5366	
	2011	-	4800	-	-	-	-	-	4800	
	2012	-	4808	-	-	-	-	-	4808	
	2013	-	5486	-	-	-	-	-	5486	
	Структура, %									
	2010	-	100	-	-	-	-	-	-	100
	2011	-	100	-	-	-	-	-	-	100
	2012	-	100	-	-	-	-	-	-	100
	2013	-	100	-	-	-	-	-	-	100
ПАТ “Львівський інструментальний завод”	2010	27	15073	20	-	862	-	-	15982	
	2011	31	14944	20	-	1862	-	-	16857	
	2012	31	14375	20	-	2903	-	-	17329	
	2013	31	13831	0	-	1578	-	-	15440	
	Структура, %									
	2010	0,17	94,31	0,13	-	5,39	-	-	100	
	2011	0,18	88,65	0,12	-	11,05	-	-	100	
	2012	0,18	82,95	0,12	-	16,75	-	-	100	
	2013	0,2	89,58	0	-	10,22	-	-	100	
ПАТ “Конвеєр”	2010	442	57483	39	121	-	388	-	58473	
	2011	560	56398	97	48	72	642	-	57817	
	2012	610	56343	90	44	-	529	-	57616	
	2013	638	37312	-	46	-	-	-	37996	
	Структура, %									
	2010	0,76	98,31	0,07	0,21	0	0,66	-	100	
	2011	0,97	97,55	0,17	0,08	0,12	1,11	-	100	
	2012	1,06	97,79	0,16	0,08	0	0,92	-	100	
	2013	1,68	98,20	0	0,12	0	0	-	100	
ЗАТ “Науково- виробниче об’єднання “Термоприлад” ім. В. Лаха”	2010	26	8661	608	19	28	-	-	9342	
	2011	36	10339	19	19	28	-	-	10441	
	2012	47	11547	26	19	-	-	-	11639	
	2013	48	12233	23	19	-	-	-	12323	
	Структура, %									
	2010	0,28	92,71	6,51	0,20	0,30	0	0	100	
	2011	0,34	99,02	0,18	0,18	0,27	0	0	100	
	2012	0,40	99,21	0,22	0,16	0	0	0	100	
	2013	0,39	99,27	0,19	0,15	0	0	0	100	

Примітка: складено автором на підставі [3]

Аналіз розрахунків, наведених у табл. 1, свідчить про те, що найбільшою вартістю необоротних активів за 2010–2013 рр. є у ВАТ “Дрогобицький завод автомобільних кранів” (2010 рік – 135239 тис. грн., 2011 рік – 138461 тис. грн., 2012 рік – 141185 тис. грн., 2013 рік – 142740 тис. грн.), а найменша у ПАТ “Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод” (2010 рік – 5366 тис. грн., 2011 рік – 4800 тис. грн., 2012 рік – 4808 тис. грн., 2013 рік – 5486 тис. грн.). Найбільшою в структурі всіх досліджуваних підприємств є частка основних засобів в необоротних активах становить 100%. У ВАТ “Дрогобицький машинобудівний завод” та у ВАТ “Дрогобицький завод автомобільних кранів” спостерігається доволі висока частка незавершених капітальних інвестицій. Це свідчить про розширення основної діяльності, зміцнення матеріально-технічної бази. Водночас не всі досліджувані підприємства надають великого значення інноваційному розвитку, оскільки частка нематеріальних активів у загальній вартості необоротних активів дуже низька. Найбільша частка спостерігається у ВАТ “Дрогобицький завод автомобільних

кранів” (2010 рік – 0,02 тис. грн.; 2011 рік – 0,02 тис. грн.; 2012 рік – 1,65 тис. грн.; 2013 рік – 1,64 тис. грн.) та у ПАТ “Конвеєр” (2010 рік – 0,76 тис. грн.; 2011 рік – 0,97 тис. грн.; 2012 рік – 1,06 тис. грн.; 2013 рік – 1,68 тис. грн.), а найменша – у ВАТ “Дрогобицький машинобудівний завод” (2010 рік – 0,006 тис. грн., 2011 рік – 0,007 тис. грн.; 2012 рік – 0,007 тис. грн.; 2013 рік – 0,007 тис. грн.).

Отже, дослідження питомої ваги основних засобів у загальній вартості необоротних активів вказує як на скорочення (за деякими підприємствами), так і на збільшення питомої ваги основних засобів, що вимагає детального аналізу зміни їх вартості у розрізі окремих груп. Інформацію щодо структури основних засобів наведено в табл. 3.

Таблиця 3

**Структура основних засобів машинобудівних підприємств
Львівської області за 2009–2013 рр., %**

Група основних засобів	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік
1	2	3	4	5	6
ВАТ “Дрогобицький машинобудівний завод”					
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	50,64	51,85	52,28	54,66	54,68
Машини та обладнання	46,74	45,63	45,38	43,11	43,18
Транспортні засоби	1,45	1,40	1,15	1,04	1,04
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	0,48	0,46	0,49	0,52	0,51
Інші основні засоби	0,70	0,67	0,70	0,67	0,59
Разом	100	100	100	100	100
ВАТ “Дрогобицький завод автомобільних кранів”					
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	57,42	56,74	57,93	59,07	59,37
Машини та обладнання	33,12	34,08	33,30	34,15	34,25
Транспортні засоби	3,46	3,32	3,10	3,03	2,69
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	5,83	5,70	5,51	3,65	3,60
Інші основні засоби	0,17	0,16	0,16	0,10	0,09
Разом	100	100	100	100	100
ВАТ “Стрийський завод ковальсько-пресового обладнання”					
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	57,75	58,28	58,57	59,77	59,64
Машини та обладнання	33,58	33,05	33,00	31,69	31,82
Транспортні засоби	1,45	1,54	1,55	1,58	1,57
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	3,49	3,50	3,38	3,46	3,45
Інші основні засоби	3,73	3,63	3,50	3,50	3,52
Разом	100	100	100	100	100
ПАТ “Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод”					
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	31,60	30,28	34,06	34,00	29,59
Машини та обладнання	62,02	63,58	58,69	58,76	64,12
Транспортні засоби	1,86	1,78	2,05	2,05	1,78
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	3,21	3,08	3,50	3,50	3,04
Інші основні засоби	1,31	1,28	1,70	1,69	1,47
Разом	100	100	100	100	100
ПАТ “Львівський інструментальний завод”					
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	34,97	35,49	35,80	37,24	37,23
Машини та обладнання	60,16	59,92	59,15	57,68	57,65
Транспортні засоби	1,98	1,87	1,90	1,97	1,98
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	2,89	2,72	3,15	3,11	3,14
Інші основні засоби	0	0	0	0	0
Разом	100	100	100	100	100
ПАТ “Конвеєр”					
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	72,05	71,74	71,72	73,06	73,03

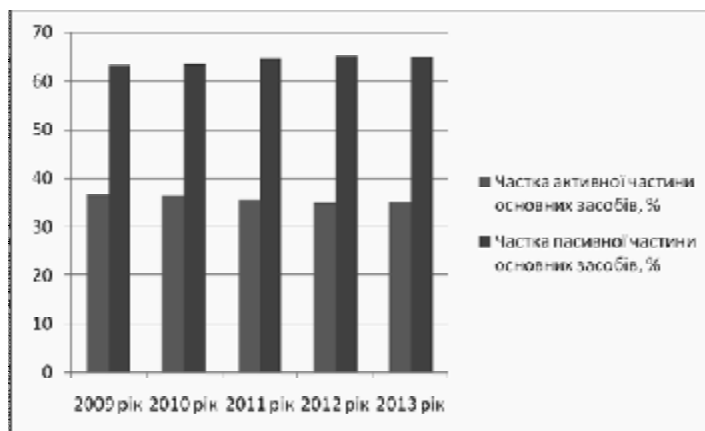
1	2	3	4	5	6
Машини та обладнання	26,30	26,56	26,46	25,09	25,09
Транспортні засоби	0,05	0,08	0,20	0,20	0,22
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	0,93	0,97	0,85	0,86	0,87
Інші основні засоби	0,67	0,65	0,77	0,79	0,79
Разом	100	100	100	100	100
ЗАТ “Науково-виробниче об’єднання “Термоприлад” ім. В. Лаха”					
Будівлі, споруди та передавальні пристрої	45,84	47,14	52,70	52,64	51,67
Машини та обладнання	34,13	33,09	28,57	25,86	25,67
Транспортні засоби	3,91	3,79	5,20	8,63	8,55
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	16,09	15,96	13,51	12,83	14,06
Інші основні засоби	0,03	0,02	0,02	0,05	0,05
Разом	100	100	100	100	100

Примітка: складено автором на підставі [3]

Згідно із даними табл. 3, помітним є той факт, що за 2009–2013 рр. за всіма досліджуваними підприємствами вартість основних засобів зростає. Приріст вартості основних засобів у розрізі їх груп був нерівномірним. Найбільшими темпами у 2009–2013 рр. зросла вартість будівель, споруд та передавальних пристроїв на таких підприємствах, як:

- ВАТ “Дрогобицький машинобудівний завод” (2009 рік – 50,64%; 2010 рік – 51,85%; 2011 рік – 52,28%; 2012 рік – 54,66%; 2013 рік – 54,68%);
- ВАТ “Дрогобицький завод автомобільних кранів” (2009 рік – 57,42%; 2010 рік – 56,74%; 2011 рік – 57,93%; 2012 рік – 59,07%; 2013 рік – 59,37%);
- ВАТ “Стрийський завод ковальсько-пресового обладнання” (2009 рік – 57,75%; 2010 рік – 58,28%; 2011 рік – 58,57%; 2012 рік – 59,77%; 2013 рік – 59,64%);
- ПАТ “Львівський інструментальний завод” (2009 рік – 34,97%; 2010 рік – 35,49%; 2011 рік – 35,80%; 2012 рік – 37,24%; 2013 рік – 37,23%);
- ПАТ “Конвеєр” (2009 рік – 72,05%; 2010 рік – 71,74%; 2011 рік – 71,72%; 2012 рік – 73,06%; 2013 рік – 73,03%).

Водночас частка робочих машин та обладнання має переважну більшість на двох підприємствах із сукупності, що розглядається. Низька вартість активної частини основних засобів негативно позначається на розмірі та технічному рівні виробництва, оскільки вони беруть безпосередню участь у перетворенні предметів праці на готову продукцію. Проте слід зазначити, що незначно зменшується вартість машин та обладнання протягом років, коли досліджували підприємства машинобудівної промисловості, тоді як вартість пасивної частини має тенденцію до збільшення. Саме таку тенденцію відображають дані рисунка.

Динаміка зміни активної та пасивної частини основних засобів досліджуваної сукупності машинобудівних підприємств

Зростаючий тренд вартості активної та пасивної частин основних засобів вказує на активізацію процесів оновлення основного капіталу підприємств протягом досліджуваного періоду. Темпи нарощення пасивної частини поступово збільшуються, а активної частини основних засобів практично залишаються незмінними. Така тенденція є проявом оптимальної структури основних засобів підприємств та позитивно впливає на якість виробленої кінцевої продукції за умов розширеного відтворення основних засобів.

На наступному етапі дослідження для визначення ефективності амортизаційної політики у частині виконання нею функції відшкодування коштів, вкладених в основні засоби машинобудівних підприємств Львівської області, буде досліджено частку амортизації в операційних витратах. Результати дослідження подано в табл. 4.

Таблиця 4

Частка амортизації в операційних витратах машинобудівних підприємств Львівської області за 2009–2013 рр., %

Роки	ВАТ “Дрогобицький машинобудівний завод”	ВАТ “Дрогобицький завод автомобільних кранів”	ВАТ “Стрийський завод ковальсько-пресового обладнання”	ПАТ “Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод”	ПАТ “Львівський інструментальний завод”	ПАТ “Конвєср”	ЗАТ “Науково-виробниче об’єднання “Термоприлад” ім. В. Лаха”
2009	4,64	5,50	24,26	0	4,50	10,11	1,85
2010	6,74	8,57	19,73	4,32	2,51	7,66	2,08
2011	7,33	5,75	31,18	4,25	1,79	5,00	2,35
2012	3,96	5,57	25,02	5,75	1,46	3,59	2,12
2013	6,46	7,34	19,07	6,74	1,57	3,62	2,06
Середнє	5,83	6,55	23,85	4,21	2,37	5,99	2,09

З табл. 4 видно, що середня частка амортизації у собівартості продукції машинобудівних підприємств Львівської області становить 6–24 %. Найменша частка амортизації у собівартості продукції була у ПАТ “Львівський інструментальний завод” (на кінець 2013 року – 1,57%), а найбільша – у ВАТ “Стрийський завод ковальсько-пресового обладнання” (на кінець 2013 року – 19,07%). Однозначно позитивним скорочення частки амортизації у витратах вважати не можна, оскільки воно є наслідком зносу основних засобів та підвищення частки інших витрат. Отже, зміну частки амортизації у витратах не можна вважати результатом ефективного управління амортизаційною політикою.

На основі результатів аналізу напрямів реалізації амортизаційної політики підприємств машинобудівної промисловості нами було виявлено низку недоліків в організації проектування процесів амортизації основного капіталу, що знайшли своє відображення у показниках ефективності використання фондів (табл. 5).

Таблиця 5

Аналіз показників використання основних засобів досліджуваної сукупності підприємств за 2013 рік

Машинобудівні підприємства	Коефіцієнт зносу	Фондовіддача, грн.	Фондоозброєність, тис.грн. /осіб
1	2	3	4
ВАТ “Дрогобицький машинобудівний завод”	0,72	0,23	95
ВАТ “Дрогобицький завод автомобільних кранів”	0,59	0,14	74

1	2	3	4
ВАТ “Стрийський завод ковальсько-пресового обладнання”	0,78	0,24	127
ПАТ “Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод”	0,61	1,33	30
ПАТ “Львівський інструментальний завод”	0,83	0,80	17
ПАТ “Конвеєр”	0,66	0,53	35
ЗАТ “Науково-виробниче об’єднання “Термоприлад” ім. В. Лаха”	0,52	1,81	26
В середньому за сукупність	0,67	0,73	57,71

За результатами розрахунків ефективності використання основних засобів на підприємствах машинобудівної галузі можна стверджувати про істотні похибки та недоліки в амортизаційній політиці та системі управління виробничим капіталом підприємств. Так, неефективним виявилось застосування в цілях бухгалтерського обліку прямолінійного методу нарахування амортизації, який визначений в обліковій політиці усіх без винятку підприємств досліджуваної вибірки. Поряд з усіма перевагами такого методу, він негативно позначився на рівні зносу основних засобів, який в середньому становить 67% (для ПАТ “Львівський інструментальний завод” він сягнув відмітки 83%).

Отже, для досягнення високого технічного рівня виробництва на обраних підприємствах доцільно використовувати методи прискореної амортизації, що дадуть змогу за першу половину експлуатації основних засобів перенести до 60–70 % їх вартості на вартість готової продукції. Крім того, цей процес пришвидшить оновлення технічної бази та стане гарантією проти втрат від морального зношення основного капіталу, спричиненого швидким знеціненням їх вартості.

Так, для машин та обладнання, за допомогою яких виробляється продукція, варто використовувати виробничий метод амортизації. Метод прискореного зменшення залишкової вартості буде ефективним для електронно-обчислюваних машин та оргтехніки, які піддаються швидкому моральному старінню. Для будинків та споруд доцільно використовувати прямолінійний метод нарахування амортизації, оскільки обсяги виробництва не мають безпосереднього впливу на інтенсивність їх використання. Але необхідно врахувати, що для окремих груп основних засобів (9 – інші основні засоби, 12 – тимчасові (нетитульні) споруди, 14 – інвентарна тара, 15 – предмети прокату) Податковим Кодексом України [4] передбачено використовувати лише прямолінійний та виробничий методи.

Вказані проблеми негативно позначаються і на показниках ефективності використання основних засобів, зокрема фондovіддачі та фондоозброєності праці. Так, віддача від використання кожної гривні, витраченої на придбання основного засобу, в середньому склала 0,73 грн. Низький рівень фондovіддачі вказує на зношеність основних засобів, оскільки лише інтенсивний шлях ведення господарства припускає систематичний ріст фондovіддачі за рахунок росту продуктивності машин, механізмів і устаткування, скорочення їхніх простоїв, оптимального завантаження техніки, технічного устаткування основних засобів.

Така сама ситуація із показником фондоозброєності праці. Його різке коливання від 17 тис. грн./осіб для ПАТ “Львівський інструментальний завод” до 127 тис. грн./осіб для ВАТ “Стрийський завод ковальсько-пресового обладнання” вказує на різномірність у забезпеченості промислово-виробничого персоналу підприємств машинобудівного комплексу

засобами праці. Проте навіть усереднене значення по досліджуваній сукупності підприємств не покращує ситуацію із рівнем механізації та автоматизації виробничих процесів.

Висновки. Отже, провівши аналіз стану та перспектив розвитку підприємств машинобудівної промисловості можна виокремити основні проблеми, які залишаються на сьогодні досить актуальними і є стримуючими факторами подальшого зростання комплексу: 1) застаріла техніко-технологічна база більшості підприємств, що негативно впливає на конкурентоспроможність, якість та собівартість продукції; 2) недостатній рівень платоспроможності товаровиробників, що негативно впливає на фінансово-економічний стан підприємств машинобудування; 3) обмежений внутрішній попит на вітчизняну продукцію як у приватному, так і корпоративному секторах; 4) низький рівень інноваційної активності вітчизняних підприємств.

1. Про затвердження Державної програми розвитку машинобудування: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2006 р. № 516 [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/tt1002y2006>; 2. Статистична інформація галузі промисловості України за 2007-2013 роки Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://ukrstat.org/uk>; 3. SMIDA – сайт державної установи “Агенство з розвитку інфраструктури фондового ринку України” [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://smida.gov.ua/db>; 4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.